

A foglalkoztatás – az ENSZ Egyezmény tükrében

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény a 27. cikkében rögzíti, hogy a szerződő államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz fűződő, mindenkit megillető jogát, a **szabad munkaválasztás jogát**, az **akadálymentes munkaerőpiacon munkabérhez, keresethez való jutás lehetőségét**.

Az államok segítik a munkához való jog érvényesülését, továbbá megtiltanak mindenféle megkülönböztetést a munkavállalás kapcsán, mindegy, milyen fogyatékossgáról van szó (pl. munkabér, munkahely-választás, munkabiztonság, stb.)

Az Egyezmény hangsúlyozza, hogy a fogyatékos személyeknek joguk van a foglalkoztatás területén is az **esélyegyenlőséghez, így az egyenlő munkáért járó egyenlő bérhez, biztonságos és egészséges munkakörülményekhez**.

A szerződő államok azt is vállalják, hogy képessé teszik a fogyatékossgal élő személyeket, hogy hatékonyan bekapcsolódhassanak az **elhelyezkedést segítő általános programokba** és az elhelyezkedés folyamatát támogató szolgáltatásokba, a **szakképzésbe** is. Sőt, támogatják az egyéni vállalkozások indítását is.

Vállalják, hogy fogyatékossgal élő személyeket foglalkoztatnak a közszférában (pl. minisztériumok, oktatási intézmények, önkormányzatok).

Továbbá gondoskodnak a fogyatékossgal élő személyek számára munkatapasztalat szerzéséről a nyílt munkaerőpiacon; illetve a fogyatékossgal élő személyek szakmai és foglalkozási rehabilitációjáról, munkában tartási és munkába visszavezetési programjairól.

A hallássérültek szempontjából mit jelent ez? A magyar állam köteles lesz biztosítani a hallássérültek részére a munkavállalás jogát, az egyenlő feltételeket a munkahelyeken, az esélyegyenlőséget minden munkahelyen. Pl. jelnyelvi tolmácsok biztosítása munkaértekezleteken, továbbképzések a munkát kereső siket és nagyothallók számára. A már dolgozó hallássérülteknek pedig jogot biztosítani az egyenlő munkáért egyenlő munkabérhez. Ha valaki vállalkozni akar, egyéni vállalkozó akar lenni, támogatni, segíteni kell őt is.

Biztosítani kell különböző programokat, képzéseket, hogy a hallássérültek ne veszítsék el a munkájukat, illetve újra el tudjanak helyezkedni a munka világában.

Röviden: meg kell nyitni a munkaerőpiacot a fogyatékos személyek részére is!

Nézzük a jelenlegi hazai jogszabályokat is! Az Országos Fogyatékosügyi Program (OFP) kiemeli, hogy „a fogyatékos személyek nem beteg emberek, hanem saját sorsukért felelősséget vállaló, önálló személyek. Nem eltartottak, hanem munkaképes fogyasztók”. Adatokat is közöl, amely szomorú képet mutatnak: a foglalkoztatott, azaz dolgozó fogyatékos személyek aránya 1990-ben 16,6% volt, 2001-ben már csak 9% volt. A munkanélküli fogyatékos személyek 0,7%-os aránya 2%-ra emelkedett.

A foglalkoztatás kapcsán a teendőkről így rendelkezik az OFP: „gondoskodni kell a fogyatékos személyek nyílt munkapiaci munkavállalását akadályozó jogszabályi, szakmai, tárgyi körülmények felszámolásáról, a munkaadók és a fogyatékos munkavállalók érdekeltségének megteremtéséről.” Tehát olyan jogszabályokat, támogatási formákat kell alkotni, amelyek által a munkaadók is érdekeltnek lesznek abban, hogy hallássérülteket is alkalmazzanak. Bővíteni kell azokat az eszközöket, feltételeket, amelyek mellett több hallássérült ember dolgozhat az ép emberekkel együtt.

Mint látjuk, már maga az OFP is egyértelműen leszögezi, mire van szükség, sőt, a rehabilitációs munkahelyek is szépen gyarapodnak, egyre több fogyatékos személyt, hallássérültet foglalkoztatva, de ez még mindig nem a legjobb megoldás. A SINOSZ szakmai tervében és a céljai között szerepel, hogy egyre több hallássérült kapjon továbbképzést, és integrált munkahelyeken dolgozhassanak a halló, az ép emberekkel együtt.